

Slovenski dom

Stev. 31

V Ljubljani, petek 7. februarja 1941

Leto VI.

Nemški napad in angleška obramba ob morebitnem poskusu vdora v Anglijo

Angleško strokovni list „The Aeroplane“ napoveduje za začetek marca nemški napad - Številke o nemški letalski sili in o možnosti nene uporabe

London, 7. februarja. o. United Press: Angleški letalski mesečnik „The Aeroplane“ prinaša obsežen članek o domnevah glede časa, oblike in obsega nemškega vdora v Anglijo. List pravi med drugim:

V začetku marca je treba pričakovati močnega nemškega podnevnega in nočnega napada proti življenjskim središčem Anglije. Pri tem bo prišlo poleg silovitih bombardiranj tudi do napadov s strupenimi plini, nakar se bodo spustili nad Anglijo padalci, ki naj bi olajšali prihajanje nemške vojske z letali. Nemci bodo napadali v velikih množicah, brž ko bodo vremenski pogoji dopuščali. Lani so čakali do aprila za napad na Skandinavijo, zdaj pa, ko imajo svoje prve črte ob Rokavu, je treba napada pričakovati pet tednov prej.

Kako si bodo tedaj stale nasproti nemške in angleške sile?

Ce je skupna zmogljivost ameriške in angleške letalske industrije danes večja od nemške, je stvarna letalska izdelava v Nemčiji danes še vedno večja kakor v Angliji in Ameriki skupaj, ker so Nemci odprli nove letalske tovarne v Avstriji, Češkoslovaški in na Poljskem, kar je njihovo silo zelo povečalo. Čeprav je angleško letalstvo nemški industriji prizadelo znatno škodo, je treba računati pri velikem spomladanskem spopadu še z lahko nemško številčno premočjo.

Na svojih letališčih od Skandinavije do španske meje imajo Nemci razmeščenih kakih 8000 letal. Od teh jih je 4000 letal prve vrste. Ta letalska sila je razdeljena na tri letalska brodogradnišča, ki imajo na razpolago okoli 400 letališč. Nekaj teh letališč je dobrih, večina pa slabih. Zaradi

tega ni zelo verjetno, da bi mogli Nemci vreti v istem trenutku nad Anglijo več kakor 4000 letal.

Kolikor je znana sestava nemških letalskih sil, vsebuje omenjeno število vsega kakih 1500 lovskih letal. Po skušnjah iz dnevnih napadov v preteklem poletju, so Nemci lahko ugotovili, da je za preprečitev prehodnih izgub treba vsakemu bombniku za spremstvo vsaj deset lovcev. Po tem računu ni verjetno, da bi nasprotnik mogel poslati v dnevni napad na Anglijo več kakor 150 bombnikov hkrati.

Jedro angleške obrambe pri tem napadu bo stroga obramba vseh letališč. Jedro angleškega napada pa bodo silovita bombardiranja zbirališč so-

vražne vojske, določene, da bo nadaljevala napad, ki ga bo začelo nemško letalstvo. Lahko, da bo nasprotnik za silovitim bombardiranjem prišel s plinskimi napadi, da bi onesposobil angleška letališča za tako dolgo, da bi se spustili padalci, ki bi pripravili in zavarovali tla za pristaneke prevoznih letal s četami.

Angleži bodo mogli streti silo napada s tesnim sodelovanjem vseh svojih sil, nakar bodo morali nasprotnika napasti na njegovih tleh. Da bi tak napad na nasprotno ozemlje lahko bil uspešen, pričajo vsakodnevni poleti angleških bombnikov in lovcev na francosko zasedeno ozemlje.

Turčija bi Bolgariji takoj napovedala vojno...

če bi se položaj tam spremenil na škodo Turčije

Ankara, 7. febr. o. United Press: Visoka osebnost turške vlade je zastopnikom ameriškega tiska izjavila glede razmerja med Turčijo in Bolgarijo, da Turčija pri Bolgariji ni pripravljena čakati na kakršna koli presenečenja, temveč da bi sama napovedala Bolgariji vojno takoj, kakor hitro bi se bolgarsko stališče spremenilo v toliko, da bi bila Turčija ogrožena. Turške vojaške priprave za tak primer so končane, zato Turčija lahko mirno čaka nadaljnjih dogodkov, upa pa, da bo Bolgarija toliko

pametna, da ne bo svoje zemlje spreminjala v bojišče.

Jeni Sabah ostro piše proti govoricam, da bi bila Turčija sklenila, da ne bo posredovala, če bi nemške čete začele prihajati v Bolgarijo.

Potniki, ki prihajajo iz Romunije čez Bolgarijo v Turčijo, poročajo o obsežnih nemških vojaških pripravah vzdolž Donave. Nemci so tam uredili velika skladišča goriva, zlasti ob mostovih in na krajih, kjer bi se dali postaviti zasilni mostovi čez Donavo.

Ministra dr. Kulovec in dr. Krek pri knezu namestniku

Belgrad, 7. febr. m. Po vrnitvi iz notranjosti države v Belgrad, so vodilni člani vlade narodnega sporazuma imeli tudi včeraj več sestankov, na katerih so v glavnem razpravljali o vprašanjih, ki se nanašajo na njihova področja. Več razgovorov je imel tudi minister dr. Kulovec, ki je bil popoldne ob pol šestih sprejet v avdienco pri knezu namestniku Pavlu. Prosvetni minister dr. Miha Krek, ki je bil predvčeršnjim tudi v avdienci pri knezu Pavlu, je bil včeraj sprejet pri kraljevskem namestniku dr. Stankoviću. Ministrski predsednik Dragiša Cvetković pa je sredič za drugo obletnico svoje prve vlade, s katero je začel reševati hrvaško vprašanje, priredil vsem svojim tedanjem in sedanjim sodelavcem večerjo v hotelu »Srbski kralj«.

Grki napovedujejo veliko ofenzivo

Nekje v Italiji, 7. febr. Stefani: Italijansko uradno poročilo št. 244 pravi:

Grško bojišče: Delovanje topništva in patrol, ki jih ovira slabo vreme.

London, 7. febr. o. Uradno poročajo, da so včeraj na oserednem bojišču italijanske čete poskušale z močnim protinapadom prisiliti Grke na umik. Po večernem hudem boju so se italijanske čete zopet umaknile na svoje postojanke. Grki so prizadevali velike žrtve italijanskim četam ter velike izgube v vojnem materialu. Grki bodo pričeli z veliko ofenzivo, ko se bo vreme zboljšalo.

Admiral Darlan odpotoval s Petainovimi predlogi v Pariz

Vichy, 7. febr. DNB: Danes popoldne ob 11.30 je spet odpotoval v Pariz admiral Darlan s predlogi maršala Petaina. V dobro poučenih krogih pričakujejo, da se bo admiral Darlan vrnil v petek zvečer ali pa v soboto popoldne. Kakor tukaj izjavljajo, bo imel maršal Petain po odgovoru Lavalu, še ta teden govor na radiu.

V Rimu so včeraj študentje priredili po ulicah manifestacije v protest proti tujim — angleškim in ameriškim poročilom, da bi bilo prišlo celo v Rimu do nastopov proti vojni, in proti Nemčiji. Študentje so pri demonstracijah toplo pozdravljali nemške vojske, kar postavlja na laž vse zlobne vesti o nezadovoljnosti v Italiji, poroča agencija Stefani.

Sprememba v zakonu za ameriško pomoč Angliji

Predsedniku Združenih držav se pooblastila za posojanje omejujejo na pet let

Washington, 7. februarja. United Press: Na včerajšnji seji je poslanska zbornica z 206 proti 145 glasovom odklonila prvi člen predloženega zakonskega osnutka o posojanju vojnega materiala Veliki Britaniji. Ta člen je dajal predsedniku Rooseveltu neomejena pooblastila za posojanje vojnih potrebščin Angliji. Zavrnila je prvotno besedilo tega člena. Poslanec Mundt je dal predlog, da se prejšnje besedilo zamenja z drugim, ki naj bi se glasilo tako, da bi se Veliki Britaniji odobrilo posojilo dveh milijard dolarjev.

Vesti 7. februarja

V italijanskih vojnih pristaniščih, zlasti v Genovi, Livornu in na Siciliji, so zadnje dni opazili večje skupine nemških mornarjev, poroča ameriški tisk iz Rima.

Domačini v Abesiniji izkoristijo vsako priložnost, da poudarijo svojo zvestobo in vdanost Italiji. Pri zadnjih paradah so domačini v strnjenih vrstah sodelovali z italijansko vojsko v Gondarju in Mogadiscu ter izrazili svojo navdušenost nad italijansko upravo ter priseglo zvestobo vladarju in Mussoliniju, in zahtevalo, da ga uvreje v vojsko, ki se bori za italijansko slavo na abesinskem bojišču.

Na velikem stadionu v Nürnbergu, kjer so do vojne bili letni zbori narodnosocialistične stranke, so zdaj uredili veliko taborišče za ujele francoske častnike. V jetniških lopah na stadionu je nastanjenih 10.000 francoskih častnikov, po 60 v vsaki lopi, poroča »Paris Soir«.

S smrtjo bodo kaznovani v Romuniji vsi, ki se bodo kakor koli pregrešili proti javni varnosti in koristim države, skrivali orožje, jemali po vojašnicah strelivo, pripravljali atentate na člane vlade, častnike in uradnike, zasedali javna poslopja, poškodovali javne naprave ali utajili nad milijon lejev državnega denarja. Prepovedane so vse organizacije, ki niso ustanovljene s posebnim dovoljenjem novih oblasti. O vseh teh prestopkih pa bodo sodila vojaška sodišča, poroča agencija Stefani o najnovejših ukrepih romunske vlade.

Na nemških odločitvah mestih pravijo, da je odstop bolgarskega kmetijskega ministra Bagrianova bolgarska notranja zadeva, da pa Bagrianov uživa vso naklonjenost Nemcev, ki z velikim zanimanjem spremljajo razvoj v Bolgariji ter ne izključujejo možnosti, da ne bi v kratkem prišlo do nekaterih sprememb v bolgarski notranji politiki. Tako pojasnilo so dobili tuji častniki včeraj v nemškem zunanem ministertvu.

Turčija je uvidela, da je njena zveza z Anglijo in Francijo bila slabo dejanje. Turški državniški se ne mislijo vtikati v kakršno koli pustolovščino in poročila o nekakem skrivnem sporazumu med Turčijo in Sovjeti glede oskrbovanja Turčije z orožjem so bila samo angleški propagandni poskus, ki ga je pa Sovjetiji z jasno besedo takoj izpodnesla, ko je preklecala vsa poročila o takem sporazumu, piše »Deutsche Allgemeine Zeitung«.

V Newyorku so obsodili na dve leti ječe nemškega Juda Izidorja Lazarusa, ki je tihotapil v Združene države tuji denar in dragocenosti, nekaj na račun nemških Judov, nekaj tega denarja pa je šlo, kakor je ugotovila preiskava, za nemško propagando v Ameriki, poročajo radijske postaje družbe Columbia.

Razume se, da bomo zmagali. O tem nisem pričrta samo jaz, temveč vsi, če je odgovorila kakor poroča agencija Reuter, angleška kraljica včeraj na vprašanja žensk v nekem mestu, kjer sta si kralj in kraljica ogledovala škodo, povzročeno po letalskih napadih.

Izdatki za vojno znašajo zadnje čase v Angliji kakih 77 milijonov funtov šterlingov na teden (15,5 milijarde dinarjev). Na dan potrebuje Anglija za vse svoje državne potrebe z vojne vred nekaj nad 12 milijonov funtov šterlingov (2,5 milijarde dinarjev). Posojil za državno obrambo je bilo v prvem letu vojne vpisanih 1140 milijonov funtov šterlingov (230 milijard dinarjev). Dotok hranilnih vlog znaša v Angliji vsak teden 26 milijonov šterlingov (5 in pol milijarde dinarjev). Te ogromne številke o angleškem vojnem gospodarstvu je včeraj navajal angleški finančni minister Kingsley Wood v poslanski zbornici.

Vlada Združenih držav je Grkom ponudila v dar 30 zastarelih letal, ki so jih pa Grki odklonili ter zahtevali nova letala, kakršna dobivajo Angleži. Iz te ameriške ponudbe se najbolj jasno vidi, kolik vpliv imajo Judje na ameriško vlado in politiko — sodi agencija Stefani.

Novi madžarski zunanji minister Barossy je ob nastopu poslal našemu zunanjemu ministru lepo pozdravno brzojavko, za katero se mu je naš zunanji minister lepo zahvalil ter poudaril upanje, da bosta Madžarska in Jugoslavija složno in plodno sodelovali.

Angleške obljube glede pomoči negušu in Abesiniji so samo propagandna agitacija, ki nima na sebi nič resnega. Italija je spričo nje popolnoma mirna. Če bi bil angleški zunanji minister Eden malo bolj resen, ki ne prodajal tako poceni kože tistega medveda, ki se zdaleč ni mrtev, sodi agencija Stefani spričo stališča, ki ga je ob začetku naskoka na Abesinijo zavzela Anglija.

Ni važno, kdo je prvi bombardiral London, temveč je važno, kdo je začel z letalsko vojno. V Londonu se zadnje čase trudijo, da bi vrgli s sebe odgovornost za letalsko vojno in njene posledice ter odrekli Nemčiji pravico do masčevanja, piše »Berliner Börsen Zeitung«.

Kubanski diktator Batista je naglo zatrl poskus vstaje proti sebi in proti sedanjemu redu ter imenoval nove poveljnike za vojsko, mornarico, policijo ter orožništvo. Poveljniki so sami polkovniki.

Pred novimi spremembami v bolgarski vladi

Bivši kmet. minister Bagrianov se ne bo vrnil v vlado

Sofija, 7. febr. m. V zvezi z zadnjo spremembo v vladi dr. Filova pravijo na dobro obveščenih bolgarskih krogih, da bo v kratkem izvedena nova sprememba vlade. Poudarjajo tudi, da ni računati s tem, da bi se kmetijski minister spet vrnil na svoje mesto. Zanimajo tudi vse govorice o prihodu oziroma o odpoklicu bolgarskega poslanika v Berlinu, Draganova, v Sofijo.

Ime Draganova se je tudi imenovalo v zvezi z raznimi govoricami o spremembi bolgarske vlade. Postal naj bi zunanji minister zaradi svojih

dobrih zvez z Nemčijo. Na sofijskih obveščenih mestih menijo, da Draganov tudi ne prihaja v pošto pri bodoči spremembi bolgarske vlade, ker mu je zaupana mnogo važnejša naloga v Berlinu.

Na včerajšnji seji je bolgarsko narodno sobranje sprejelo dopolnila k zakonu o civilni mobilizaciji. Zakon daje zdaj vladi nova pooblastila. Osnutek tega zakona je predlagal vojni minister general Daskalov. Kot glavni kritik pa je proti temu zakonu nastopil bivši minister Mušanov.

Letalski boji nad zasedeno francosko obalo

Nemška poročila o angleških izgubah Angleži nocoj nad nemškimi mesti

Berlin, 6. februarja. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo sporoča snoti: Poskus sovražnikovih letal, da bi letela nad zasedenimi kraji včeraj popoldne, je bil popolnoma ponesrečen. Sovražnikova letala so imela namen večkrat približati se francoski obali ob Rokavskem prelivu, toda vsi ti poskusi so se razbili ob odličnem delu nemških protiletalskih baterij. Prišlo je tudi do spopadov v zraku. V teh bojih in od protiletalskih baterij je bilo zbitih 17 sovražnikovih letal. Nemška bojna letala so uspešno bombardirala utrdbе južno od Harvicka. Razen tega so bombardirala tudi ladje ob izlivu Temze. Potopljena je bila neka tritisoč-tonska ladja in hudo poškodovana neka druga trgovska ladja. Neko letalo je izvedlo uspešen napad na trgovsko ladjo 450 km zahodno od irske obale. Ladja je bila hudo poškodovana. Napadi nemških letal v noči med sredo in četrtkom so bili naperjeni proti vojaško važnim napravam v jugovzhodni Angliji. Povzročeni so bili številni požari v pristaniških napravah nekega mesta. So-

vražnikova letala niso letela nad nemškim ozemljem, niti ne nad zasedenimi kraji. 4. in 5. februarja je bilo sestreljenih 21 sovražnikovih letal. Tri nemška letala se niso vrnila domov. Pri včerajšnjih letalskih spopadih je kapitan Essau sestrelil 40. letalo v letalskih spopadih.

London, 7. febr. o. Reuter: Snočnji nočni napad na Anglijo je potekel, ne da bi sovražnik metel bombe. Letala so se pokazala na zahodni obali in tudi nad nekaterimi drugimi mesti v Angliji. Nemška letala že od srede ponoči niso metala nobenih bomb na Anglijo.

Jutranje angleško uradno poročilo pravi, da je razmerje letalskih izgub od decembra do današnjega dne tri proti ena v korist Anglije.

Nocoj so angleška letala izvedla večji napad na nemška mesta. Podrobnosti o tem napadu pa do- slej še niso bile objavljene.

Prednočnim je angleško letalstvo pri vseh napadih izgubilo 7 letal.

Obsežne letalske akcije na vseh afriških bojiščih

Angleško sporočilo o hudi bitki pri Kerenu

Nekje v Italiji. Stefani: 244. italijansko uradno vojno poročilo pravi: Severna Afrika: Naša letala so bombardirala in streljala s strojinami na angleške motorizirane oddelke

Vzhodna Afrika: Na severnem bojišču so se ves večernjši dan nadaljevale hude borbe pri Kerenu, na katerih se je na obeh straneh udeleževalo tudi letalstvo. Naša lovška letala so v planinah zbila na tla tri Blenheime.

Kairo, 7. febr. Reuter: Letalsko poveljstvo angleške vojske na Srednjem vzhodu poroča: V noči od 4. na 5. februarja so bombniki angleškega letalstva izvedli napade na Benin v bližini Benghazija in na Berko. Pri Beniu so bila uničena vsa letala na tamkajšnjem letališču, razen tega pa je izbruhnilo nekaj požarov, ker so vnele zaloge tekočega goriva. Nekaj bomb je eksplodiralo sredi tovornih avtomobilov in na letališču samem. Bombardiranje so bile vojašnice in prevozna sredstva na letališču Berki ter vojaške zgradbe. Izveden je bil napad na železniško progo pri Berki.

Isto noč so angleška letala napadla letališče pri Marici na otoku Rodos. Bombe so bile vržene na hangarje in zgradbe na letališču. Izbruhnil je velik požar.

V italijanski Vzhodni Afriki so naše letalske sile ob sodelovanju s četami na tleh izvedle uspešne napade. Sestreljeni sta bili še dve sovražnikovi lovski letali pri Barentuju, drugi dve pa sta bili zadeti pri Kerenu. Izvedeni so bili letalski napadi na artilerijske postojanke, na ceste in vojaške oddelke. Pri Megazitu so padle bombe na prevozna sredstva. Uspeh je bil velik. Uspešen napad je bil izvršen tudi na Desie.

Angleška ogledniška letala prinašajo poročila, da se italijanska vojska na umiku približuje Benghaziju, zadnjem pomembnem italijanskem oporišču v Libiji. Angleška letala Italijane neoprenehoma obstreljujejo. Ujetniki pripovedujejo, da maršal Graziani ni hotel v vojski v vzhodni Libiji poslati nobenih ojačen, ker potrebuje svojih 45.000 mož za obrambo prestolnice Tripolisa. Zaradi tega sodijo v angleškem poveljstvu, da napad na Benghazij ne bo posebno težaven in dolg.

Celjski smučarski zlet se je danes začel

Celje, 7. januarja.

Z današnjim dnevom se začne največji praznik slovenskega smučarstva — I. zlet slovenskih smučarjev. Smučarji in izletniki prihajajo iz mnogih krajev Slovenije in od drugod v Celje, ponosno središče I. zleta slovenskih smučarjev, da manifestirajo v strnjениh vrstah za moč in napredek slovenskega smučarstva in pri tekmah dokažejo svoje sposobnosti.

Na procelju mestnega poglavarstva in na drugih mestnih hišah, kakor tudi na hišah mnogih privatnikov se že zgodaj dopoldne zavihrale zastave v pozdrav cvetu slovenske športne mladine. V mestu je zavladalo slavnostno in radostno razpoloženje. Ze dopoldne pričakujejo prihoda najboljših smučarjev-tekmovalcev, ki jim bo Celje izkazalo prisrčen pozdrav in želelo dobrodošlico. Večina izletnikov pa prispe v vlakih popoldne. Po programu je za 19. uro določena baklada in slovesna otvoritev I. zleta slovenskih smučarjev pred mestnim magistratom in pozneje večerna zabava prirediteljev in udeležencev v Narodnem domu. Predsednik SZSZ G. Zabkar z Jesenic bo začel I. zlet s primernim govorom. V imenu mestne občine pozdravi zlet župan dr. Voršič. Prireditvi bodo prisostvovali med

drugimi brigadni general Matija Paras kot zastopnik vojnega in mornariškega ministra. Prisostvoval bo zlasti tekmi na 18 km. Prosvetni minister dr. Miha Krek je poslal kratek brzjavni pozdrav na vodstvo I. zleta z željo, da bi ta zlet obrodil lepe uspehe v ponos naši domovini. Prosvetnega ministra bo pri otvoritvi in pri vseh prireditvah zastopal okrajni načelnik dr. Ivan Zobeč.

Včeraj popoldne so bili prvi treningi pri Celjski koči. V Liscach pri Celju pa prvi skoki na prenovljeni skakalnici. Ta je povečana. Po zamisli G. Fedorja Gradišnika ml. se most prestavili 8 m višje in podložili nalet tako, da dopušta skok do 50 m. Rekord na stari skakalnici je dosegel Albin Jakopič s 36.50 m. Včeraj popoldne je bil na prenovljeni skakalnici prvi trening. S tričetrtinskim naletom so dosegli: Pribošek in Mežič 42 m ter Fedor Gradišnik ml 39 m. Vsi strokovnjaki in skakalci so se o prenovljeni skakalnici pohvalno izrazili.

V Celje sta že prispele g. Novšak Albin in g. Klančnik Karel z Jesenic, kar pomeni, da bo v tekmah huda in ostra konkurenca.

Odobrena je polovična vozina po železnici. Vsi izletniki naj se pokorijo navodilom in odredbam požrtvovalnih skavtov!

Javni nameščenci in upokoјenci za zvišanje plač

Ljubljana, 7. februarja.

Pred dnevi so poslali javni nameščenci in upokoјenci po svojih organizacijah ministrskemu predsedniku, ministrskemu podpredsedniku, banu dravske banovine in ministru financ naslednjo spomenico:

V spomenici z dne 14. oktobra preteklega leta smo opozorili na obupen gmojni položaj, v katerem se nahajamo vsi javni uslužbenci in upokoјenci vseh strok in položajev spriču ogromnega dviga cen tudi najnovejših življenjskih potrebščin. Od jeseni leta 1935, ko so padli naši prejemki pod eksistenčni minimum, pa do oktobra 1940 so se cene živil in drugih potrebščin dvignile tudi za 90%, dočim so bili z uredbo o izrednih dokladah v septembru preteklega leta prejemki državnim uslužbencom do vključno V. položajne skupine zvišani za 3 do 12%. Ostali uslužbenci, dalje vsi uslužbeni finančne kontrole in državni upokoјenci, pa sploh niso prejeli nič, četudi so se zanje prav tako poslabšali življenjski pogoji.

Zaradi tega smo v svoji zadnji spomenici postavili zahtevo, da se s posegom državne uprave prepreči nadaljnje naraščanje cen, da se povečajo prejemki vseh državnih uslužbencev in upokoјencev na eksistenčni minimum, pri čemer naj se izravna vse razlike med prejemki posameznih strok aktivnih in upokoјenih državnih uslužbencev in da se tako aktivnim kakor tudi upokoјenim uslužbencom priznajo za žene in otroke doklade v toliki višini, da se družinam ne bo več treba boriti s pomanjkanjem in bedo.

Vse te naše zahteve so bile tako skromne in tako upravičene, da smo z gotovostjo pričakovali njih sprejetje v polnem obsegu. To pa se ni zgodilo. V mesecu novembru leta 1939. je bila sicer izdana nova uredba o izrednih dokladah za aktivne in upokoјne državne uslužbence, ki pa aktivnim uslužbencom ni prinesla prav nič, upokoјence pa je v prejemkih le deloma približala aktivnim uslužbencom.

V vsem tem času so cene življenjskim potrebščin vse naprej neprestano naraščale in še naraščajo. Dvig cen nekaterih življenjskih potrebščin je nastal s povišanjem državne trošarine, skupnega splošnega davka za poslovni promet ter železniške prevozne tarife, kar pomeni za nas indirektno znižanje naših prejemkov. Poleg tega je država tudi

na drug način, z zvišanjem davkov in taks poskrbela za dvig svojih dohodkov, dočim so ostali naši prejemki še dalje isti.

Državni uslužbenci in upokoјenci dobro razumemo položaj, v katerem se država nahaja spriču vse obče zunanje politične napetosti in smo brez dvoma prvi, ki smo voljni prispevati zanj tudi najtežje žrtve. Smatramo pa, da je prvi pogoj za to, da ostanemo s svojim družinami za te žrtve psihično in fizično sposobni. Naša sposobnost pa zaradi vsestranskega pomanjkanja, pritrgovanja in skrbi za obstanek, ki so se kot odraz siromaštva naselili v naše vrste in v naše družine, že danes močno popušta.

Razmere, v katerih živimo, terjajo neodložljivo pomoč, ki pa bo uspešna le tedaj, če se naši osebni in skupni družinski prejemki resnično dvignejo na eksistenčni minimum. Zato danes ponovno dvigamo svoj glas na vse odločujoče činitele, prepričani, da naš klic ne bo ostal brez odziva.

Spomenico je podpisalo 16 nameščenskih organizacij.

Prisilna oddaja pšenice Prizadu

Belgrad, 7. febr. Minister za prehrano in prekrbo je zaprosil, da se izda tolačenje za čl. 1 uredbe o preskrbi prebivalstva in vojske s kruhom, tako da se ima računati znesek 300 kg pšenice ali 240 kg moke za vse leto, t. j. od žetve do žetve. Potrditvi zgornjo zahtevo ministra za prekrbo in prehrano je predsednik ministrskega sveta in zastopnik notranjega ministra na podlagi čl. 1 zakona o notranji upravi podal sledeče pojasnilo:

Odst. 2 čl. 1 uredbe o preskrbi prebivalstva in vojske s kruhom se ima razumeti tako, da se računa količina 300 kg pšenice ali 240 kg moke, kolikor se pušča za vsakega člana gospodinjstva, od žetve do žetve. Ker pa bo minlo do nove žetve še 5 mesecev, bodo pridelovalci lahko branili za domače potrebe samo še pet dvanajstih določenih količin pšenice, oziroma moke. Vse višek nad to količino, h kateri je treba pristeti tudi potrebno količino pšenice za setev, so pridelovalci dolžni prodati PRIZADU. O tem pojasnilu bodo bani seznanili vse podrejene jim oblasti.

Ljubljana od včeraј do danes

Ljubljana, 7. februarja.

In spet je živo srebro zdrknilo pod očlo. Ne veliko, toda toliko, da so ceste in hodniki pomrznili in da so se osušili. Kar prijetno je postalo, ko pa več ne pada južen sneg. Mraz je spet malo pritisnil. V mestu smo imeli danes 8 stop., v Mariboru je bilo 16 stop. mraza. Najnižja ljubljanska temperatura je bila na letališču, kjer so namerili 11 stop. mraza. Najbolj toplo v državi pa je bilo v Kumboru na jugu naše Dalmacije. — Zjutraj je ležala megla nad mestom. Če se bo čez dan dvignila, bomo skoraj gotovo dobili sončen dan, kajti vse se tako zdi, da je nebo nad Ljubljano jasno.

Učiteljski zastopniki pri ministru dr. Kreku

Prosvetni minister dr. Miha Krek je sprejel predstavnike učiteljske organizacije, ki so mu ob razložili najvažnejša svoja vprašanja in orisali težke razmere, v katerih morajo živeti naši učitelji. Predstavniki so dejali: Danes stoji učitelstvo v prvih vrstah kulturne in prosvetne fronte. Učitelji, da so tudi danes pripravljeni vse žrtvovati za obrambo narodne svobode in državne neodvisnosti. Revizija uradniškega zakona brez njihovega sodelovanja bi bila škodljiva.

Potem so predstavniki učitelstva g. ministru predstavili težko učiteljevo življenje. Treba bo vsakek izbolsiti gmojni položaj učiteljev. Popraviti je treba tudi uredbo o draginskih dokladah in izenačiti draginske razrede. Tudi glede napredovanja, premestitev, doklad za ženo, nameščanja učiteljev itd. so predstavniki učiteljev razložili g. ministru.

G. minister je pozorno poslušal izvajanja učiteljskih predstavnikov. Izrazil je svoje nazore glede nekaterih naglasenih vprašanj in zagotovil, da bo storil vse, kar je v njegovi moči v prid šoli in učitelstvu. Obljubil je, da bo v prosvetnih in šolskih zadevah sodeloval z učiteljskim združenjem.

Ponovitev Verdiјevega „Requiemа“

Ko sta ljubljanska Filharmonija in Glasbena Matica s solisti izvajali v ponedeljek Verdiev Requiem, je bila umionska dvorana nabito polna.

„In grehe staršev bom kaznoval do sedmega rodu“

Kratek obisk v ljubljanski otroški bolnišnici

Ljubljana, 6. februarja.

Nikjer mogoče ne najdeš toliko po nedolžnem trpetih kot ravno v otroški bolnišnici, tam ob Streliški ulici v Ljubljani. Čim prestopiš prag, boš mogoče pričakoval polno vršiča, jokanja in vika. Pa se hudo varam! Vse je skoraj preveč tiho in turobno, a tudi obiskovalec bo zapuštal to malo bolnišnico tih in turoben, s poraznim vtisom za dolgo, dolgo dobo! Saj se ravno na tem kraju popolno uresničuje Gospodovo prerokovanje: In grehe staršev bom kaznoval do sedmega rodu! Sicer je tudi polno malih bolničkov, kateri se tu zdravijo, bolujejo in umirajo kljub skrbni negi mamic.

Toda v mislih imam one druge! Pa naj vas povedem v duhu v to bolnišnico med te druge! Tam leži bolniček. Čudna velika glava, veliko prevelika za malo trupelce. Zdravniki to imenujejo vodena glava. Skrbna zdravniška nega ga bo mogoče pozdravila. Treba mu bo odpreti glavo ter — odvzeti vodo. Mogoče bo ostala za ta žalosten spomin za vedno grdo nakažena glava, v posmeh brezsrčnemu človeku! Malček se ne briga za okolico, žalostno sameva. Dokument človeškega greha!

In tam naprej! Obraz in izraz v njem kaže ta starčevske poteze. Saj to ni otrok? Pa vendar je otrok! Zdravniki pravijo: starčevski izraz v licu. Vzrok: sifilida staršev! Obraz ti govori: preden sem prišel v svet, sem videl življenje v najbolj gnusni obliki! Malček sicer ni sifilitičen, a je zaznamovan od te grozne bolezni. Življenje sem videl in postal sem starček!

Pa poidimo še naprej! Malčku se je grozno mudilo od mamic v ta grozni svet. Radovednost videti ga, mu ni dala miru, pa se je podizal prekmalu na svet. Mamica ga je čuvala le sedem mesecev, potem je odšel od nje v svet. Posledica: moderna doba zahteva delo in delo, moderna doba zahteva napetih živcev, moderna doba donša duševne pretrese, moderna doba ga je prekmalu izvala na svet! In sedaj je tu. Obdan z greli in vato, ki naj mu grenko nadomeščajo — mamico!

Izvoli z menoj naprej! Tam leži deček s skoraj prozorno kožo. Zilice so skoraj na površju, tako da lahko na njem stidurša vse ožilje. Razpredene so po kožici kot veje in vejice drevesa. Ročice so kot roke stare mamicе, vse ostarele, vse vele, vse žilaste. Lobanjske kosti so vidne, le narahlo pokrite s fino tanko kožico. Revček komaj diha! Zdjaj se bodo razsule koščice od telesa. Če ne bi bil tesno povit, bi razpadel. Prirojena življenjska slabost!

Razmere so vtisnile svoj pečat! Kot so bile prilike, v katerih je bilo deček spočeto in rojeno, tako sedaj zgleda! Vzrok: oče in mati pijanca!

Zelši se naprej prijatelji! Tam leži dveletno deček. Zanj svet ne obstoja! Ne reagira na svetlobo, ne na toploto, ne lakoto, ne žejo! Malček je in ostane — norec! Kot dedščino je prinesel na svet slaboumnost! Sorodstvena zveza med očetom in materjo! Če si le radoveden, ti povem še naprej: greh krvoskrustva! Svojo mater bi lahko imenoval: mamica ali pa tudi sestra! Grenak paradoks!

In tako naprej in naprej! Rezultat spolnih bolezni, alkohola, bližnjega sorodstva, moderne dobe, tesnih razmer, obupa, sploh: grehov staršev, grehov človeštva!

Zato blagoslovljen, če imaš zdravo dečo, a proklet, če nosi otrok znamenje tvojega greha! Kot dedščino si mu dal nedolžnemu in nebogljnemu svoj delež sramote! Kaj ti je storil, da si ga tako zaznamoval? Edino to, da je prišel — na svet!

In med te prihaja dan za dnem »korektor« n-rave — zdravnik. Zdjaj s koščki lomljene čokolade, zdjaj z bonboni, zdjaj z dovtipom! Dveletni otroci ga že pričakujejo, ga cukujo za dolgo, sivo brado! Nadeli so mu naziv: Cicibaci! In Cicibaci leči, svetuje, kara, hvali, reže, maže, obvezuje, poln dobrohotnosti, poln ostre graje za starše! Cicibaci je živa vest grehov! Cicibaci je otroški angel-zdravnik!

Bolnišnica se s težavo prebija skozi tesne razmere časa. Stedljivost se čuti včasih prekričeče! Posamezni pacienti pušajo svojo opremo bolnišnici, če zapustijo zdravi ta zavod. Če pa umrjejo, pa tudi! Nove nabavke se vrše le v mejah — kreditov. Ne pušajo pa samo malčki odvisne povojčke, majice in jopice bolnišnici, temveč tudi mamicе pušajo bolnišnici svoje — malčke! Večkrat so v zadregi, kam bi z ozdravilim otrokom v bolnišnici. Mamicе ni od nikoder, sploh se ne briga zanj! Svojo sramoto pušča tuji skrbli! Če le ni mamicе, odnosno ni v stanu, da bi skrbela zanj, roma otrok v dečji dom!

Zato dragi moj človek: Gospodovo prerokovanje je točno do doslednosti! Tih in turoben boš zapustil to bolnišnico!

-nik.

Delovanje Društva slovenskih likovnih umetnikov za koristi slovenskih umetnikov

Ljubljana, 7. februarja.

Od II. kongresa sem je prešlo delo za stanovske interese jugoslovanskih likovnih umetnikov v posamezne organizacije, in sicer v ULU (Udruženje likovnih umetnikov) v Belgradu, in HAD (Hrvatstvo avtorsko društvo, odd. za lik. umetnost) in DLSU. Sestav teh treh močnih stanovskih organizacij ni še popolnoma enak, ker se do sedaj še ni posrečilo ustanovitev jugosl. um. sindikata po vzoru sindikatov v drugih državah. Vendar pa ta društva skoraj v polni meri nadomestujejo tak sindikat in to še posebno zaradi svojega sodelovanja, ki se opira na sklepe II. umetniškega kongresa.

Odkar si je DSLU s pomočjo banove podpore moglo najeti svoj društveni lokal, se je njegovo delo moglo usmeriti na razna prečja vprašanja, katerih rešitev bo v prid vsem slovenskim likovnim umetnikom, tudi tistim, ki iz kateregakoli vzroka še niso čutili potrebe, da se pridružijo večini, ki je včlanjena v DSLU.

Kako mnogostransko je delo organizacije, ki hoče koristiti stani likovnih umetnikov, je razvidno iz vlog, ki jih je DSLU v zadnjem letu naslovilo na razne oblasti, kakor bansko upravo, mestno občino ljubljansko in razna ministrstva. V teh vlogah so bile omenjene sledeče zadeve:

Pravilno razpisovanje umetnostnih konkurenec. (Odbor DSLU je izdelal zadevni pravilnik po vzoru konkurenčnega pravilnika za arhitektonska dela.) Izdajanje državnih in banovinskih proračun za nakup umetnin, brezplačno zdravljenje lik. umetnikov v bolnišnicah in sanatorijih, razpis stipendij za likovne umetnike in za absolvente umetnostnih akademij, oprostitve pridobitinskega davka in davka na poslovni promet, ukinitve carine za umetnine, ki se pošiljajo v inozemstvo, uvedba zaščitne carine za umetnine iz inozemstva, ki so namenjene za neposredno prodajo, zmanjšanje prevoznih stroškov pri pošiljavi umetnin na železnica, popust pri voznih umetnikom na železnica in parnikih, predpis zidanja aletelijev v mestih, reorganizacija risarskega pouka na srednjih šolah, ustanovitev umetnostne akademije v Ljubljani, sodelovanje umetniškega sveta DSLU pri oblastih in pri Narodni galeriji.

Pri večini naštetih predmetov je DSLU delalo soglasno s prej omenjenimi organizacijami v Zagrebu in Belgradu. Obstaja opravičeno upanje, da se bodo oblasti na te dobro obrazložene vloge ozirale. DSLU je nadalje uspel, da si je nabralo že dokaj izdaten bolniški sklad, iz katerega so prejeli oboleni člani že marsikatero podporo. Darovalcem se je društvo po daljših presledkih javno zahvalilo v časopisih. — Društvo slovenskih likovnih umetnikov.

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

G. Prince se je udobno zleknil v naslanjač. Bil je to močan in ljubezniv človek. Med govoricami je rad mahal s svojimi velikimi in negovanimi rokami. Znal je odlično umiriti in ohraniti svoje prijatelje, ki so bili v stiski in obupu. Ko je opazil, v kakšnem položaju je g. Daxbury, se je pripravil da uresniči svojo metodo.

Preiskana. Če pri takem preiskovanju ne pride Cashdon na sveto, se pravi, da je odšel iz tega kraja. Reči vam moram, da sem prepričan, da se bo to tudi zgodilo. Lahko si mislite, da se noben zločinec ne skriva v kraju, kjer je izvršil zločin, če le more pobegniti!

»Da, da (g. Daxbury je ogojevitno odgovoril! G. Prince, gotovo je, da imate prav! Ali vseeno je to zelo razburljivo! Ko bile videli mladega Richarda, ko je prišel sem. Ta dogodek ga je zelo pretresel. Jaz ga ne morem obtoževati!«

G. Prince je dvignil ramena in se nasmehnil.

»G. Daxbury, ta mladenič je res prvi strahopetec! Čim bo urejeno nasledstvo, namerava mladi Darek odpotovati. Prav zaradi tega vas moram prositi za izjavo o vrednostnih papirjih in akcijah, ki jih je zapustil pokojnik. Sedaj se mladi Darek ne premakne iz hotela »Angelska krona«. Le sem in tja gre v Chelsea, da se dobi s prijatelji umetniki, ki prav tako nosijo dolge lase in širokokrajne klobuke. Uredil sem že a policijo, da jutri odidem v hišo Brandon. Hočem na mestu pregledati važne dokumente in listine, ki so last njegovega strica. a kaj mislite, ali bo šel z menoj? Za vse na svetu ne! Pomislite,

ob belem dnevu, ko bi bil skupaj z menoj in s stariim slugom Hatteringtonom. Ali ne; ravno sedaj se je primerilo, da bo imel jutri važen sestanek v Londonu in se bo vrnil šele jutri! Vse, kar lahko naredim, bo to, da ga bom lahko še nekaj časa obdržal v Plathu, da bom dobil njegove podpise, ki jih rabim pri sodišču.«

Moral se je zasmejati skupaj z g. Princejem na nesmiselno plašljivost mladega Darea Richarda. G. Daxbury pa je vseeno zavidal za hrabrost svojega prijatelja, kajti tudi g. Prince je bil na onem episku. Kazal pa je kljub vsemu neverjetno hladnokrvnost.

»Iskreno vam rečem,« je rekel g. Daxbury, »da nas policija ni dovolj zavarovala glede naše velike nevarnosti. Poglejte, res stoji stražnik ves dan pred banko, ali kako more on preprečiti, če pride Cashdon kot navaden človek po svojih opravkih. Dovolite, mislim, da bi ta razbojnik prav lahko nekajkrat ustrelil iz samokresa in pobegnil. Kolikor vem, niti ni oborožen ta stražnik.«

Prince je zmajal z glavo in se blagohotno nasmehal.

»Dragi moj, vi se mučite brez vsakega vzroka. Da, in čeprav ima Cashdon namero, da ubije katerega izmed nas, kar odločno zanikam, ne bo delal po zgledu ameriških gangsterjev, ker bi tak postopek sigurno pripeljal do pogona, lovilk bi ga ulehal in tudi gotovo prijel. Ne! Bolj gotovo je, da bo ubijal ponoči!«

G. Prince je utihnil, a Daxburyja spreleti groza po vsem telesu.

»Ubijal bo ponoči?« je prestrašeno odgovoril. »G. Prince, vaše besede ne

ohrabrijo človeka.«

»Hotel sem vas samo opozoriti, da boste imeli vsako noč dobro zaprta okna in glavna vrata, da s tem preprečite atentat. Ne pozabite, da je bil naš prijatelj, g. Ricardo, brez vsake moči in iznaden v svoji hiši, v kateri je bil poleg njega le stari Hatterington. Mi smo na boljsem, ker vemo, kaj nas čaka, a povrhu tega pazi tudi policija.«

G. Daxbury je priklimal in vzdihnil.

»Morda je vse to smešno, ali vi imate vsaj uteho, za katero sem jaz prikraščen!«

G. Prince ga vprašujoče pogleda.

»Nič vam ne brani, da odpotujete iz Plathal! Lahko odidete, če se poslabša položaj.«

»Dragi Prince, vi ste sam svoj gospodar, a jaz sem suženj banke!«

G. Prince mu odvrne:

»Če vi mislite, da mislim bežati!«

»Ne, ne, dragi moj prijatelj! To mi ni prišlo niti na misel. Ali vseeno je to predrzno, da lahko odidete na dopust nekaj dni, če se vam zdi to potrebno!«

Priznam vam, da bi jaz takoj prošil za dopust, če ne bi na žalost pred nekaj dnevi izrazil svojega letnega odnora. Zato moram ostati tu kot prikovan na banko... in lahko vam rečem, da mi to ni baš prijetno!

G. Prince se je prezirljivo nasmehnil.

»Tudi jaz sem bil že na dopustu! Mogoče je to točno, da sem sam svoj gospodar, kot pravite, ali če mislite, da bom to izkoristil in od tu odšel, se zelo varate! Bankni direktor je z začudenjem zamahnil z roko.

Potemtakem so naše usode zvezane.

kar bo, bo! Če bi bila živa še moja draga žena, bi mi bila njena navzočnost v veliko podporo. Le ti samotni večeri!«

»Pozabljate, da sem tudi jaz vdovec,« ga je osorno prekinil. »Res, dragi moj Daxbury, to obklevanje samega sebe je že smešno. Predlagam vam, da se razgovarjava o čem drugem!«

Naslednjo uro sta pregledovala vrednostne papirje pokojnega Richarda, nato pa je g. Prince pristal, da je popil še skodelico čaja. Ko se je odpravil proti domu, je bila že trda noč.

»Moj Bož, povrhu vsega je še megla,« je zastokal Daxbury, ko je do vrat spremiljal svojega gosta.

G. Prince je brezskrbno zapenjal svojo suknjo in živizgal neko arijo, da se bi pokazal korajžnega. Ko so se bančna vrata zaprla, je stopil s pločnika in krenil preko ulice. Megla je bila zelo gosta, v prelazu ga je nekdo sunil, radi česar se je neprijetno zdrnil. Kako je težko vzdusje, res težko! Tedaj zapazil paznika, ki je bil odrejen, da čuva banko, ter je obstal ob njem in mu rekel, kako moreče je vzdusje. Stražnik se je s tem strinjal ter se prestopal, da bi se ogrel.

»Mislim si, da je vaša služba tu precej dolgočasna,« je nadaljeval g. Prince, da bi se čimdalje zadržal ob njem.

Stražnik je priznal, da je ta posel res dolgočasen, ali kaj če, služba je služba.

»Zdi se mi, da vi ravno ne smatrate,« je bil bil g. Daxbury v resnici v nevarnosti, je nadaljeval in se pri tem navadno smejal.

(Dalje sledi!)

Od tu in tam

20 žitnih skladišč bo letos gotovih v naši državi po programu Družbe za silose d. d. Lani so se pripravljala dela začela in so bile razpisane mnoge licitacije, toda ponudniki so se od licitacije do licitacije redčili, kajti gradbeni material se je stalno podraževal. Navzlic večjim stroškom gradnje pa bodo vsa dela po programu izvedena. Sprva je bilo pri licitaciji mnogo tujih ponudnikov, končno pa je ostala samo ena država z več ponudki. Vseh 20 novih skladišč bo imelo prostora za 80.000 vagonov vseh vrst žita. Največje bo v Petrovgradu, ki bo imelo prostora za 14.000 vagonov.

Ravnateljstvo za zunanjo trgovino, ki vodi pri nas vse trgovinske posle, ki so v zvezi z uvozom ali izvozom, ima v programu postavitve večjega števila trgovinskih zastopnikov v tujini. Pravilnik o tem pa še ni bil izdan in zato ni znano, kakšne kvalifikacije bo moral imeti vsakdo, ki bo na tako važno in koščljivo mesto v tujini postavljen. Navzlic temu pa je ravnateljstvo za trgovino že postavilo več svojih zastopnikov v tujini brez vsakršnih pravilnikov.

Med našo državo in Španijo doslej še ni prišlo do pogajanj za novo trgovinsko pogodbo, ki bi posebej prav prišla naši lesni industriji. Pred državljansko vojno je imela naša država v Španiji dobre odjemalce za les in bi jih tudi sedaj lahko dobila, toda za naš les ne moremo v Španiji dobiti blaga, ki bi nam bilo potrebno. Španija namreč v zameno ponuja plutovino in kolofonijo, toda tega blaga naša država dosti ne potrebuje, ali pa ga lahko dobi kje drugje. Pač pa se gospodarski krogi potočujejo za to, da bi naša država začela pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe, da bi si pridobila na kakšen način trg za svoje izvozne predmete, ko jih zaradi vojne drugam ne moremo izvažati.

Nameravana preosnova naučnega načina na zagrebški medicinski fakulteti, kakršno je bil predlagal fakultetni svet medicinske fakultete, je predmet zelo obširnih razprav. Vsi hrvaški zdravniki. Zdravniška zbornica in medicinci so se izrekli proti predloženi načrtu, toda vsi so zato, da je treba pouk preduhati. Oglasil se je tudi znani strokovnjak prof. dr. Lujo Thaler, ki pravi, da bi bil vsak poskus preosnove nepopolen, če se pozornost ne bo posvetila tudi hrvaški ljudski medicini. Po njegovem je ljudska medicina na Hrvaškem na taki stopnji, da je izvala zanimanje tudi v tujem svetu.

Šest dni je trajala dvojna svatba v slavonski vasi Habičanci pri Vinkovcih. Zadruga Pavla Matoseviča, ki šteje 26 članov, je slavila svatbo svojih dveh članov. Šest dni je trajalo veselje, seveda ne ob praznih mizah, pač pa ob obilih, kajti veselje je potekalo točno po starih običajih v tistih krajih, kjer ne poznajo svatbe, kjer bi gostje stradali.

Sodnika, kateremu se je prijavila, je presenetila ciganka Bojana Dimitrova iz okolice Novega Sada. Prišla se je prijaviti, češ da je s svojimi čarovnjami opeharila nek mladi zakonik, par, ki si je želel otroka, pa je prošil za cigankino pomoč. Bojana je počenjala vse svoje čarovnije in vragolije ter premajala dobro nagrado, toda o toliko željenem otroku ni bilo nobenega sledu. Ko se je vse izkazalo za prevaro, sta zakonca začela groziti ciganki, da jo bosta zamažila, toda prebrisana ciganka ju je prehitela in se sama prijavila sodniku, čeprav po ciganskem izročilu to ni običajno.

Čezdalje več mornarjev z jugoslovanske tovrne ladje »Durmator« se oglašajo iz pristanišča Kisimajo v Italijanski Somaliji. Ladja je bila že lani konec septembra odpeljala iz nekega španskega pristanišča na Japonsko, toda poslednji ni bilo o njej nobenega glasu več. Pred mesecem se je oglašil strojnik z ladje in v svojem sporočilu na kratko, da je živ in zdrav. Navzlic temu je prevladalo prepričanje, da je bila ladja zadela na mino ali pa je bila od podmornice torpedirana. Ko sta se pa javila še druga dva strojnika s pismi, v katerih pa nista povedala, kaj je z ladjo, se je ugotovilo, da je vsa posadka zdrava. Verjetno je bila ladja zadržana in bo izpuščena šele po končani vojni. »Durmator« je najmodernejša tovrna ladja Dubrovačke plovidbe d. d.

Na gozdni železnici Knin—Drvar se je dogodila železniška nesreča, ki je zahtevala sedem onesrečenec, vendar nihče med njimi ni življenjsko nevarno ranjen. Po progi jo vozil tovorni vlak, katerega štiri vagoni so bili polni lesa. Iz neznanega vzroka pa so na ovinku štiri vagoni skočili s tirov in pri tem se je onesrečilo šest železničarjev in ena potnica, ki je potovala z vlakom. Gmote škode je za 100.000 din. Železnica je last lesne industrijske družbe »Šipad«.

Zagrebško radijsko oddajno postajo bodo povečali na jakost 120 kw in jo bodo postavili izven Zagreba. Posebni strokovnjaki so izmerili in pregledali že več terenov, zlasti pa okrog Petrije. Gre za to, da se najde prostor, odkoder bo oddaja najmanj motena po raznih terenih in atmosferičnih zaprekah. Po izjavah strokovnjakov bo najbolj verjetno, da bodo novo postajo postavili okrog Ivančice ali Božjakovine, to se pravi 30—40 km izven Zagreba. Oddajna postaja bo po kablu zvezana z radijskim studijem, ki bo v sredi Zagreba.

Znano hercegovsko kraško polje — Popovo polje je silno naraslo zaradi večnega deževja in topljenja snega v bližnjih gorah. Na nekaterih mestih se je voda dvignila celo za 30 m in začela vdirati čez običajno gladinsko črto ter ogrožati naselja. Ljudje so se morali preseliti v višje ležeče kraje, pač pa ogrožena voda zaloga živinske krme. Popovo polje ob takem času že dolga desetletja ni bilo tako globoko. Voda je pridrla celo do železniških tirov, kar se doslej še ni zgodilo. Med dežjem je tudi treskalo in je strela ubila deset ovcav nekega posestnika, pastirca pa je po srečnem naključju odnesla zdravo kožo.

S Hrvaškega se zmerom kaj sliši o ponarejenih dolarskih čekih. Pred kratkim je sodišče v Karlovcu obsodilo na osem mesecev zapora kmeta J. Bukovca, ki je ponaredil dolarski ček. Dobil ga je bil iz Amerike in se je glasil na tri dolarje. Ker se mu je znesek zadel premahen, je prijel še eno številko in jo mahnil nato v Karlovac. Tam je areal svojega prijatelja in ga prosil, naj ček zamenja pri nekem trgovcu. Trgovec je na prvi pogled ugotovil nespretno ponaredbo in je poklical policijo. Tako je padel Bukovec v past in bo sedaj še sedel.

Počtna hranilnica je lansko poslovno leto zaključila z velikim dobičkom 114 in četrt milij. din. V primeri z lanskim dobičkom se je letošnji povečal za dobrih 35 milj. din. Celotno poslovanje PH se je lani zelo povečalo. Povprečno je znašal dnevni promet PH poldrugo milijardo dinarjev. Vseh hranilnih vlog ima PH za nekaj več kakor 926 milj. din.

Na osem mesecev strogega zapora je bil pred novosadskim sodiščem obsojen zdravnik dr. Jakob Awender. Znan voditelj obnavljanega gibanja nemške manjšine. Mož je bil obtožen, da je v svoji ordinaciji iz nemarnosti povzročil smrt nekega pacienta. Prvo sodišče ga je obsodilo na osem mesecev zapora, toda dr. Awender se je pritožil na apelacijsko sodišče, ki pa je prvo obsodbo potrdilo. Dr. Awender bo moral kazni odsedeti.

S carskega dvora v ljubljanski kriminal

Stric zapustil Andreju Andrejeviču milijone - Mlad pustolovec - Za malenkost huda kazen

Ljubljana, 7. februarja.

Letos prihajajo pred ljubljanski kazenski tribunal prav neobičajni ljudje, tipi, ki so krenili na nesrečno pota z visokih višav in skušali v ljubljanskih elitnih krogih pridobivati dobičkonosne posle. Lani poleti se je bil pojavil v Ljubljani prav čeden, vitez kavaler srednjih moških let. V elegantni družbi je bil sprejet z nekim vidnim spoštovanjem. Bil je to Andrej Andrejevič Mustafin. Čudovito zgodbo je znal praviti ljudem. Pri povedovanju je, da je bil njegov oče odličen ruski plemič, ki je na carskem dvoru igral vedno vlogo. Rodil se je v nekdanjem Petrogradu, sedaj Leningradu. Komaj šest let star je z očetom nastopil trnjevo in težko pot begunca. Prišel je v našo državo. Oče je mnogo za njega skrbel. S težavo ga je vzgojil. Oče je opravljal vestno in točno službo, določeno mu od naše železniške uprave. Andrej Andrejevič pa je pozneje začel na kriva pota. Nastopil je pot lahkomišelnega pustolovca. Izdal se je pogostokrat za inženirja in je ljudem pripovedoval dolgo zgodbo, da prihaja v kratkem iz Pariza, drugi iz Švice milijonsko dediščino v švicarskih frankih, ki mu jo je naklonil

njegov stric, visok carski plemič, živeč v Parizu in Švici.

Mnogi petičniki so mu nasledili in mu posojali denar. Naposled so ga razkrinkali in dognali, da je velik pustolovec, ki skuša na račun lahkovernih petičnežev in častihlepežev živeti. Ljubljanska policija ga je lani poleti prišla in proti njemu je bila uvedena dolgotrajna, prav zamotana preiskava. Po daljših poizvedbah od strani policije je bil Andrej Andrejevič Mustafin izročen okrožnemu sodišču. Obtožen je bil napravljajanja lažnih listin in zlorabe pravin vojaških listin za brezplačne vožnje, do katerih ni imel pravice. Bil je Andrej Andrejevič oficir v naši vojski, toda odpuščen zaradi nekih nečastnih dejanj. Med preiskavo je Mustafin začel stavkati in uganjati »pasivno« rezistenco, kakršno so najprej pred vojo ujavljali posebno železničarji. Preiskovalnemu sodniku je odklanjal vsak odgovor in vsako pojasnilo.

Pred malim senatom se je pasivni rezistent omehal. Bistveno je priznal v obtožnici očitana mu kazniva dejanja. Obsojen je bil Andrej Andrejevič na tri mesece in pet dni strogega zapora in v izgubo častnih državljanskih pravic za eno leto. Zanimiva je pač zgodba tega mladega moža, ko je bil pahnen s carskega dvora na dro življenja!

Pred sodnike prihajajo ljudje brez poklica, brez premoženja in brez stalnega bivališča. Ljudje, kakor je Ivan Cankar zapisal, brez strehe, kruha in morale. Lojze Premk iz Zalne ni prijatelj poštenega in trdega dela. Starina je. Seznanil se je že dostikrat s paragrafi, ki strogo kaznujejo vsak nedovoljen »poseg« v tujo lastnino. Lojze je tam v Bodovljah izmaknil dvema posestnikoma suknj in hlače, vredno 400 din ter dolgo verigo, vredno 150 din. V Skofji Loki pa je nekemu gospodarju pobral 200 din, ki mu jih je dal za nakup koruze. Za vse te stvari je Lojze prejel od malega kazenskega senata kar eno leto in en mesec strogega zapora.

Leta stiske se odražajo v pravadah

Kdor pregleduje prav na videz suhoparne summarne pregledke, ki jih od prejšnjega leta 1938. naprej sestavlja apelacijsko sodišče, zasledil prav zanimive podatke, kako se krivulja raznih procesov dviga in kako zopet pada. V letih tako zvane prosperitete, dobre in ugodne konjunktore se število velikih civilnih pravnih, ko gre za sto in sto tisočev in težke milijone, znatno znižuje, nasprotno pa se močno dviga v letih stiske in gospodarskih težav. Pri vseh petih okrožnih sodiščih je bilo lani zaznamovanih 2242 raznih civilnih pravnih, predlanskim 2008. Okrožna sodišča so pristojna za civilne pravde, pri katerih znaša vrednost nad 12.000 din. Do zneska 30.000 din obravnavajo take pravde sodniki-poudinci pri okrožnih sodiščih, višje pravde pa senati. Teko dostikrat pravde, ko gre za prav težke milijone ter znašajo le sodne takse prav mastne sto in stotisočake. V letih 1930. do 1935. je pri nas vladala najhujša gospodarska kriza. In takrat zaznamuje sodna statistika najvišje število civilnih pravnih. Tako je bil l. 1932. dosežen rekord pravnih do 3795. To leto je bilo tudi rekordno število menihih pravnih. Bilo jih je 2582. Največ v zadnjih 20 letih pri vseh okrožnih sodiščih.

Ponarejalci v Slov. Bistrici so imeli zveze z Zagrebom

Maribor, 6. februarja.

Poročali smo že o odkritju ponarejevalske afere v Slovenski Bistrici. Štiri osebe, ki so bile zapletene v ponarejanje 500 dinarskih bankovcev, so bile aretirane ter oddane sodišču. Sedaj se preiskava nadaljuje, ker je bilo takoj sumljivo, da bi sami izdelovali ponarejene bankove, temveč so morali imeti same zveze s praviimi ponarejevalci. Niti preiskave vodijo v Zagreb ter je zelo verjetno, da so bili v zvezi z znanim ponarejevalcem Bežjakom, ki je začel falzificirati petstotake, pa so ga pravočasno prijeli ter je bil nedavno obsojen na dolgoletno ječo.

Kulturno življenje v brežiškem okraju

Nekaj misli in statističnih ugotovitev o lanskih prireditvah

Brežice, 7. februarja.

Poleg številnih strokovnih, poljudno-znanstvenih in leposlovnih knjig, ki zlasti v zadnjih desetletjih z zadovoljivimi uspehi preplavljajo slovenski književni trg, igrajo veliko pomembno vlogo pri pospeševanju najvažnejših kulturnih pridobitev javne društvene prireditve izrazito kulturnega in družabnega značaja. Temeljna naloga vseh društev nikakor ne sme biti le omejeno delovanje v ozkem krogu svojega članstva, ampak mora dobiti širši pomen: stremiti mora za tem, da pritegne čim večji krog ljudi, ker le tako bo društvo moglo uspešno delovati.

Tudi v našem brežiškem okraju, ki obsega najobzlednejše predele naše banovine, opazujemo zlasti v zadnjih letih, odkar je obnovljeno delovanje prosvetni h društev, živahno razgibanost na vseh kulturnih področjih. Društva, ki jih je v našem okraju lepo število, s prirejanjem iger, akademij in z drugimi uprizoritvami kar tekmujejo med seboj. Resnici na ljubo in kot poštenji borci v zdravem tekmovalnem z idejnimi nasprotniki pa radi priznajo, da sta tudi sokolski društvi v Brežicah in v Sevnici priredili nekaj lepo izvedenih prireditev. Lansko leto se je delo društev zaradi številnih vpoklicev na orožne vaje sicer nekoliko ustavilo, a kljub temu znaša število prireditev in uprizoritev vseh društev brežiškega okraja 277. Zaradi odsotnosti mnogih društvenih članov so bile zlasti prizadete izvedbe kvalitetnih del, ker zahtevajo od podeželskega človeka mnogo več vztrajnosti in daljših priprav. Zato pa se je na njihov račun razbobotil kmo, ki pridobiva tudi na podeželju vedno več pristašev.

Ako pregledamo podrobnejše statistične ugotovitve o kulturnih prireditvah v preteklem letu, vidimo da odpade od skupnega števila izvedenih programov na igre 61 predstav. Vsebinska razdelitev nam pokaže naslednjo sliko: 22 iger zabavnega značaja, 11 verskega oz. nabožnega, 11 sodobnih in 5 ljudskih iger, klasični pisci so zastopani z dvema deloma, dočim smo naše malčke razveselili z 11 ljubkimi uprizoritvami. Telesno-vzgojnemu napredku smo bili priče na 6 telovadnih akademijah. Pevskih in glasbenih nastopov je bilo osem. Tudi za zanimiva in aktualna predavanja, po številu 14, je bilo vsaj delno preskrbljeno; vendar še mnogo premalo. V tem pogledu so bili meščani v Brežicah in v Sevnici, kjer so bila v pretežni večini ta predavanja, malo na boljšem, dočim so vaščani v ostalih krajih našega okraja deloma po lastni brezbriznosti, deloma pa po kriv-

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer-sko stanje	temperatura v C°	relativna vlažnost v %	Veter (smer, jakost)	Pada-vine m/m	Vrsta
Ljubljana	758.9	0.0	-7.4	8. m/s	0	—
Maribor	758.0	-5.6	-10.0	10	0	—
Zagreb	761.4	-2.0	-5.0	80	10	NE, 1.0
Belgrad	759.2	1.0	-1.0	90	10	NW, 2.0
Sarajevo	760.0	1.0	-2.0	90	10	NW, 2.0
Vis	754.7	4.0	2.0	80	5	NNE, 5.0
Split	753.8	10.0	4.0	60	5	NE, —
Kumbar	751.9	12.0	7.0	80	10	NE, 0.2
Zirje	757.8	7.0	4.0	70	4	0
Dubrovnik	752.4	11.0	6.0	70	10	NE, 1.0

Vremenska napoved. Delno oblačno z jutranjo meglo in mrzlo vreme. Najnižja temperatura na letališču je —11.0.

Koledar

Danes, petek 7. februarja: Romuald. Sobota, 8. februarja: Janez Mata.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta 48.

XV. prosvetni večer, ki bo danes ob 8 v frančiškanskih dvorani, bo posvečen zemljepisu slovenske zemlje v zgodovinskem razvoju. Predavanje bo imel priznan strokovnjak na tem področju dr. Valter Bohinc, priv. docent. Njegovo predavanje bodo spremljale skioptične slike, kar bo predavanje napraviilo čim bolj nazorno. Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7, in v trgovini Stihigoj.

Zdravniški odsek SKAS ima v soboto, 8. februarja ob pol osmih zvečer svoj redni mesečni sestanek s predavanjem in stanovskim razgovorom v sobi starešinstva.

V Budimpešto od 22. do 26. februarja, informacije in prijave v vseh biljetarnah Putnika.

Seja mestnega sveta v radiu. Na današnji seji mestnega sveta ljubljanskega se bo župan dr. Juro Adlesič spomnil 70 letnice pisatelja Frančiška Sal. Finžgarja in njegovega polstoletnega dela za slovenski narod ter bo ljubljanska radijska oddajna postaja ta govor pričela oddajati ob 17.30.

Vsem ljubljanskim katoliškim društvom! V petek, 14. februarja bo ob 8 zvečer v veliki unisoni dvorani slovenska proslava 70 letnice pisatelja Finžgarja s slavnostnim govorom in uprizoritvijo »Naše krivice. Prosim, da vsa društva odpojejo vse svoje prireditve tega dne in svojemu članstvu pripravijo udeležbo na tej veliki proslavi v Unionu.

Predavanje »Pestri svet v barvah« ponovi Slovensko planinsko društvo, Osrednje društvo v Ljubljani, v torek 11. februarja ob 20 v dvorani Delavske zbornice, ker je bila na prvem predavanju dvorana do zadnjega prostora zasedena in številni ljubitelji barvne fotografije niso dobili prostora ter so morali oditi. Vstopnice za predavanje v torek 11. t. m. so že na razpolago v društveni pisarni SPD na Aleksandrovi cesti. Pohitite z nakupom, da ne bo dvorana razprodana, preden bo ste imeli vstopnice za to zanimivo prireditev.

O vzgoji in boleznih gladijol bo predaval danes ob 20 g. J. Kregar. Tudi to skioptično predavanje bo imel Vrtnarski odsek podružnice SVD Ljubljana I v dvorani restavracije »pri Mraku«, Cesta 29. oktobra. Vstop prost.

I. izlet slovenskih smučarjev v Celju od 7. do 9. februarja bo največja revija slovenskih smučarjev. Nastopajo skakalci, smučaki, mojstri likov, tekaci. Cena izletnega znaka 6 din. Vstopnina k skakalnim tekmam 10 din. Pohitite v Celje! Polovična vozna!

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Petek, 7. febr.: ob 15. »Romeo in Julija«. Dijaška predstava. Izven. Globoko znizane cene od 14 din navzdol. — Ob 20. Gostovanje Klaičevega potujočega gledališča: Muha, Analfabeta, Jazavac pred sudom. Izven. Sobota, 8. febr.: »Razvalina življenja«. Izven. Proslava 70 letnice pisatelja Fr. Ks. Finžgarja.

Nedelja, 9. febr.: »Cigani«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20. »Sesto nadelstropjec. Izven.

Opera. — Začetek ob 20.

Petek, 7. febr.: »Ples v maskah«. Red Premierski. (Obletnica Verdijeve smrti). Sobota, 8. febr.: »Traviata«. Izven. Gostovanje bolgarske sopranistnje Vanje Leventove. Nedelja, 9. febr.: Ob 15. »Frasquita«. Izven. Gostovanje belgajske sopranistnje Zlate Gjungenčeve. — Ob 20. »Pri belem konjčiku«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 6. febr.: ob 20. »Baletni večer Mohorjeve in Pilata«. Red B. Petek, 7. febr.: zaprto. Sobota, 8. febr.: ob 20. »Sumljiva oseba«. Red A. Nedelja, 9. febr.: ob 15. »Cigan baron«. Znižane cene. — Ob 20. »Dva tucata rdečih rož« — Prvič.

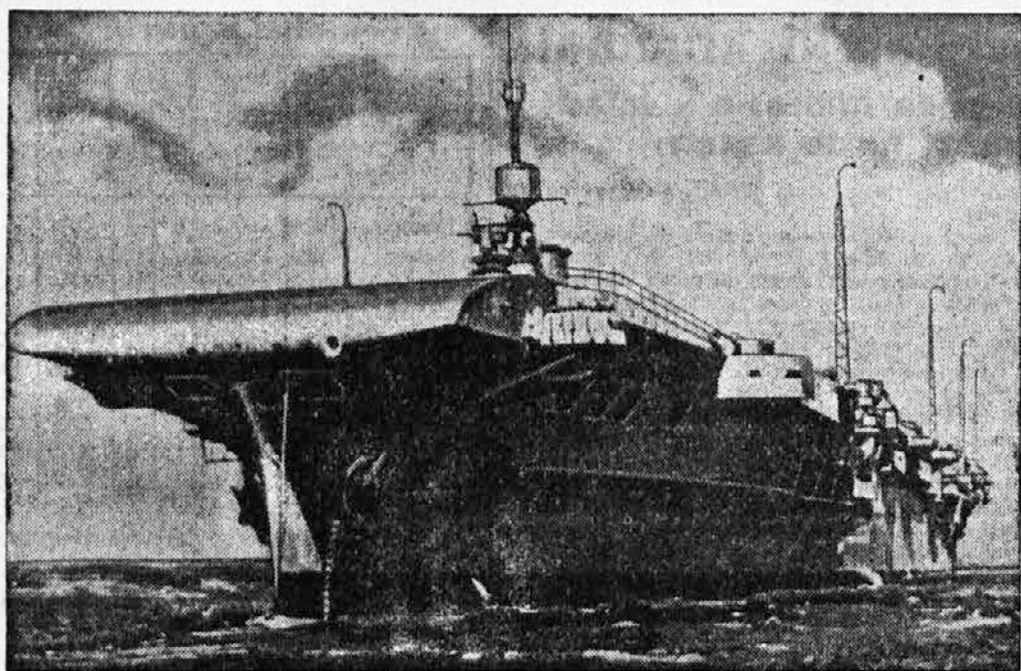
„Senzacija“ s pohorskim volkom...

Preveč vnet poročevalec je naredil volka iz navadnega kužka

Maribor, 6. februarja.

Preteklo nedeljo je vzbudilo »Jutro« pravcato senzacijo v pohorskih naselbinah, pa tudi v Mariboru, ko je poročalo, da so na Pohorju ustrelili pravega volka. To senzacijo je potem prinesel še »Slovenski narod« v še bolj senzacionalni obliki. »Jutro« in »Narodov« poročevalci je vedel povedati, da je ustrelil volka mladi g. Marine na svojem posestvu na Glažuti. Videl je volka, kako je prihajal iz hoste, pa ga je kar iz hiše korajžno z enim samim strelom podrl. Pojav te nevarne zverine je povzročil med smučarji, ki so bili namenjeni na pohorske vrhove, pravcato paniko. Ljudje si kar niso upali na Pohorje iz strahu, da se kljatio tam cele črede volkov. Ker so tega volka ovekovečili tudi drugi časopisi v južnih krajih, sta »Jutro« in »Narod« napravila našim pohorskim postojankam in tujskoprometnim krajem kaj slabo uslugo, ker sta ostrašila že itak

piše turiste in smučarje. Pametnim ljudem pa je bilo takoj jasno, kaj je s to voljšo senzacijo na Pohorju. Ljudje vedo, da so na Pohorju ustrelili zadnjega volka leta 1870. pod Veliko Kopo v vuzeniških gozdovih. Od tedaj pa se ni nikoli več pojavila takšna mrcina v pohorskih gozdovih, ker bi jo bili drvarji in še prej lovci gotovo zasledili ter se ne bi dolgo veselila življenja. Pač pa so se pojavili na Pohorju že pred leti podivjani psi-volčjaki, ki pa ljudem niso nevarni, tem bolj pa jih sovražijo lovci, ker jim preganjajo in trgajo srnjad in game. Takih »volkov« pa loveci vsako leto nekaj postrele na Pohorju. »Volk«, ki ga je ustrelil g. Marine, je bil tudi takšna pasja mrcina, križanec voljaka in navadnega kmečkega psa kdove kakšne pasme. Ta pes se je ujel v past, ki je bila v bližini Marinceve hiše na Glažuti nastavljena za lisice. Mrcina je bilo cvilita v pasti, nakar jo je g. Marine s strelom iz puške odrešil ter jo poslal na oni svet.

»Illustrious«, slovita angleška 23.000 tonska ladja-letališče, o kateri so zadnjič, ko se je udeležila bitke v Sicilskem prelivu, poročali, da je bila hudo poškodovana, včeraj pa je londonski radio povedal, da je sama priplula v Aleksandrijo. Na njej je prostora za 72 letal.

»Resnični potek« krvavih dogodkov v Romuniji

Uradno so ga zdaj objavili, dabi si ljudstvo samo ustvarilo sodbo o tistih, ki so Romunijo privedli na rob propada

Kako je prav za prav bilo v Romuniji pri zadnjih krvavih nemirih, ko so se legionarji skušali nasilno polastiti oblasti, je razen Romunov samih težko kdo mogel v prvih dneh kaj zanesljivega zvedeti, kajti vsako podrobnejše poročilo je bilo že takoj v začetku onemogočeno. Vendar se zdi, da bomo počasi kaj več slišali o tem. Kakor piše dopisnik nemškega poročevalskega urada iz Bukarešte, so tamkajšnji časopisi prinesli zdaj uradni prikaz, kako so se v Romuniji razvijali krvavi dogodki od 20. do 23. januarja. Najprej pravi, da so se romunske oblasti odločile »objaviti resnični potek dogodkov« zato, da bi imelo romunsko ljudstvo priložnost, da si samo ustvari sodbo o neodgovornih ljudeh, ki nimajo ničesar skupnega s prizadevanji in vzorci romunskega naroda in ki so se takšnega postopanja lotili samo zato, da bi zadostili svojim osebnim koristim, niso pa pri tem prav nič pomislili, da so s takšnim zločinskim in brezvestnim ravnanjem privedli Romunijo na rob propada. Potem sledi popisovanje dogodkov samih, in sicer tako, kakor so se v časovnem redu vrstili. Odigrali so se po gornjem uradnem poročilu takole:

Prvo znamenje za nastop

V ponedeljek, 20. januarja popoldne so bile v Bukarešti prirejene legionarske poulične demonstracije, pri katerih so legionarji protestirali proti sklepu romunskega konduktorja Antonescu, da odstrani notranjega ministra Petrovicescu in vrhovnega ravnatelja državne policije Ghika. Razen tega so demonstranti protestirali proti odstranitvi nekaterih ministrov zaradi tega, ker so bili nesposobni, ker so podpirali prosozidarijo in Judje. Manifestacije so vzklicali podpredsedniku vlade Horiji Simi in državnemu proglavarju Antonescu. Ker so manifestacije potekle v miru in ker so se udeleženci razšli, ni bilo nobenega povoda, da bi nastopila državna policija. Ta manifestacija pa je bila znamenje za dogodke, ki so se odigrali pozneje.

V Bukarešti so šele pozneje zvedeli, da so bili po drugih krajih Romunije isti ponedeljek že storjeni konaki proti oblastem. Po raznih mestih so legionarji zasedli važna javna poslopja, kot policijske zgradbe, poslopja pokrajinskih prefektur, telefonske urade in centrale, izropali pa so tudi skladišča orožja ter se oborožili.

Legionarji so zaprli celo častnike, ki so se prišli pogajat

V torek 21. januarja zjutraj je prišlo do prvih uporov v Bukarešti. Bukareštanski policijski prefekt, ki je bil z odlokom generala Antonescu odstranjen, ni hotel izročiti svojih poslov nasledniku, nekemu generalu. Morala je poseči vmes vojska. Okoli popoldneva so legionarji zasedli policijsko vojašnico, ki stoji poleg predsedništvu vlade. Legionarji so prišli in zapirali tudi tiste častnike, ki so prišli v vojašnico na pogajanja. Po določenem načrtu

in navodilih so legionarji napadli vojaške oddelke, ki so bili s tremi oklopnimi avtomobili poklicani, da branijo poslopje predsedništva vlade, in ki niso vedeli, kaj se dogaja, in so zato šli v policijsko vojašnico. Legionarji so vojake v prvem avtomobilu premagali, vojaštvo v drugih dveh avtomobilih pa se je posrečilo priti na ulico, kjer so se postavili po robu. Vojska je zahtevala od legionarjev, naj ji izroče vojašnico. Odgovorili so, da tega ne bodo storili.

dokler ne dobe ukaza od Horie Sime

Da bi preprečil prelivanje krvi, je general Antonescu dal legionarjem v orožniški vojašnici do drugega dne čas za premislek.

V torek zvečer je bila romunska prestolnica po večini v uporniških rokah. Uporniki so razen omenjene orožniške vojašnice zasedli tudi že policijsko prefekturo, sedež legionarskega gibanja z okoliško vilsko četrtjo, razna poslopja, ki so pripadala legionarjem, poslopja policijskega komisarijata in skladišča bencina. Tudi radijska postaja je bila v rokah vstajev, tako da prebivalstvu ni bilo mogoče sporočiti poziva generala Antonescu, medtem pa so uporniki z raznimi radijskimi oddajami slepili javnost.

Vojska ni zato nastopila, da uporniki ne bi razdejali radijske postaje

Možno je bilo, da poseže zaradi zasedbe radijske postaje po legionarjih vmes vojska, Antonescu pa je to misel opustil, ker se je bal, da bi v tem primeru uporniki razdejali vse tehnične naprave radijske postaje. Le vojašnic, železniške postaje, ministrstev in telefonske centrale vstaji niso imeli v svojih rokah. Poslopje predsedništva vlade je obkolila vojska in se je spremenilo v pravečo trdnjavo. Vojska je z lahkoto odbila upornike, ki so poskušali prodreti do poslopja predsedništva vlade. Vstaji so se posluževali skrajnih sredstev. Zlasti v judovski četrti v Bukarešti je bilo hudo.

V noči od torika na sredo so uporniki s posebnimi zastopniki skušali pritisniti na Antonescu. Poskusi pa so ostali brez uspeha. V sredo 22. januarja popoldne je general Antonescu ukazal vojski, naj v Bukarešti spet vzpostavi red. Še isti dan je zasedla orožniško vojašnico in sedež legionarskega gibanja, ki je bil v bližini vojašnice, naslednji dan pa je bil

legionarski upor strl

tudi po drugih delih prestolnice. Napad vojske na policijsko vojašnico v bližini predsedništva vlade se je začel v sredo točno popoldne in je trajal do pol treh. 700 upornikov, kolikor jih je bilo v vojašnici, se je vdalo. Nekaj so jih zaprli, druge pa spustili po zaslusanju na svobodo.

15 dni v reševalnem čolnu na razburkanem morju

Londonski listi pišejo o čudovitih, pa resničnih dogodivščinah, ki so jih doživeli angleški častniki in mornarji potem, ko so bile njihove ladje torpedirane, uničene z bombami ali pa so zadele na mine. Te nenavadne dogodivljaje popisujejo nekako takole:

Neka skupina mornarjev je bila rešena po petnajstidnevem križarjenju po razburkanem morju, druga po desetih, tretja pa po šestih dneh. Vse tri so trpele veliko pomanjkanje hrane, razen tega pa niso imele na razpolago niti potrebnih priprav, brez kakršnih ne sme biti nobena ladja, če hoče posadka vselej točno vedeti, kje plove. Mornariški častnik pripoveduje, kako se je vsem trgalo srce, ko so dajali znake na pomoč tistim ladjam, ki so plule mimo, ne da bi jih opazile. Izredno sposobni pomorščak Herbert Light, ki je bil odklikovan z »Jurijevo kolajno«, ni rešil samo čolna, polnega moštva z njegove torpedirane ladje, pač pa tudi tiste, ki jih je njegov čoln vlekel za seboj in ki so pripadali neki drugi napadeni ladji. Ko je Light prišel do čolna na razburkanem morju, je našel posadko čisto onemoglo. Opustili so že vsako misel na rešitev. Light je skočil v čoln in začel drgniti onemogle mornarje, ki jih je poleg tega še zeblo, ker niso imeli dosti obleke na sebi. Deset strašnih dni je preteklo, preden je nevarnost minila. Tedaj jih je neka angleška ladja le opazila. Mornarje pa je prav za prav rešil pogum častnika Lighta.

Med tem časom pa je prevzel poveljstvo nad Lightovim čolnom kapitan Thomas Kippings. V čolnu je bilo 26 mož. Pripeljal jih je po petnajstih dneh viharne in razburkane vožnje spet na varno. Na silno razburkanem morju bi se bil čoln kmalu prevrnil. Nekaj mornarjev so hudi sunki vrgli v morje, pa se jih je po nadčloveških naporih le posrečilo spet rešiti. Jambor na čolnu se je prelomil, jadra pa raztrgala. Srečali so več trgovskih ladij, ki pa znakov na pomoč niso opazile. Toda kljub temu je čoln po tolikih dneh spet varno pristal ob bregu.

Priletel je iz Kanade na Donavo

Te dni je na Donavi ujel neki ribič galetu, ki je imel na nogi kovinasti obroč. Na obroču je bilo napisano, oziroma vrezano, da so to ptico spustili v Kanadi 11. maja l. 1939, in sicer v pokrajini Saskatchewan. Če bi letel naravnost, bi preletel okoli 10.000 km. Tako pa je gotovo letal bogve kod in je preletel mnogo več, kakor pa 10.000 km in marsikaj videl. Njega kaj takšnega pač ni nemogoče, ker si lahko pomaga s tem, da se lepo odpočije na zibajočih se morskih valovih, ali pa se vsede — seveda brezplačno — na kakšno ladjo.

Koliko so stari Fordovi delavci

Neki ameriški časopis je poslal k Fordu svojega dopisnika z namenom, da ugotovi, koliko so stari delavci v Fordovih tovarnah. Ford ima zaposlenih 123.156 delavcev. Od teh jih je starih čez 40 let 47.156, nad pet in štirideset 28.576, nad pet in petdeset let 6.377 in nad 70 let 198. Samo dva delavca sta, ki sta stara 84 let.

Ta poskus je storil časopis zato, ker je neki profesor za narodno gospodarstvo izjavil, da človeka množinska proizvodnja kmalu izčrpa. Kakor vidimo, je imel profesor precej prav.

Stvari, ki so vsak dan na vrsti: Železni izdelki

Izdelovanje železne in jeklene pločevine, žic, žebeljev itd. Železno in jekleno pločevino izdelujejo v valjarnicah s posebnimi stroji, ki imajo po dva valja. Spodnjega vrti parna ali kak druga sila, zgornji pa se vrti le vsled trenja, ni pa stabilen in se zato lahko dviga in pada.

Razžarjeni kos železa ali jekla vtaknejo med valja, ki ga vrtita s seboj. Če se to ponavlja postanejo kosi vedno tanjši in končno dobimo pločevino želene oblike. Slično izdelujejo tudi železne in jeklene palice različnih oblik. Valji imajo take zareze, kakršna mora biti oblika palice.

Želje izdelujejo iz železnice žic. Posebni stroji jih razsekavajo v kose. Željiarska industrija je pri nas razvita na Gorenjskem, v Kropi in Kamni gorici.

Kose in srpe izdelujejo iz okroglih jeklenih palic na roko ali pa s stroji. Take tovarne so pri nas v Trzinu, blizu Kamnika in v Slovenjgradcu.

Pile izdelujejo iz jeklenih kosov. Jeklo razžarijo in povpreže nasekajo z dletom. Nato pilo v vodi ohladi, da postane zelo trda.

Industrija železa in jekla je v naši državi šele v začetnem razvoju. Surovin imamo dovolj, le izkoriščamo jih ne v zadostni meri. Znana je »Krajska industrijska družba« (Jesenice, Javornik, Dobrava). V Celju je tovarna emalirane posode (železnih predmetov so v Mariboru, Zagrebu, Osijeku itd. Talilnica jekla je v Štorkarju pri Celju. Železo ni samo za industrijo velikega pomena, temveč tudi za rastlinstvo in živalstvo. Rastline, ki imajo preveliko železa ne uspevajo, človek, ki ima preveliko železa v sebi, je slabokrvjen in potrebuje zdravilne železne spojine (železno vino).

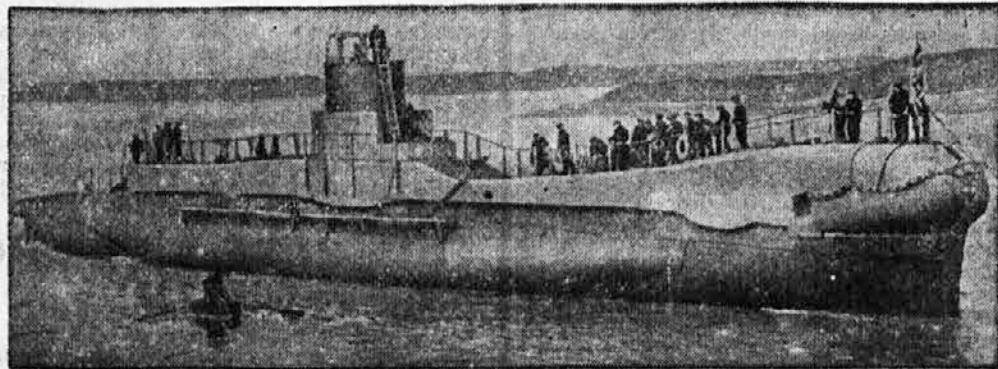
Radio

Program radio Ljubljana

Sobota 8. februarja: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov do 7.45 — 12 Plošče se v pisanem venčku vrste, z njih pa veseli napravi done — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Plošče se v pisanem venčku vrste, z njih pa veseli napravi done — 14 Poročila, objave — 17 Otroška ura: Nastop otrok (vodi gđ. Slavica Vencaj) — 17.30 Med igračkami (plošče) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Rad. ork. — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac ura — 19.40 Vojaške godbe (plošče) — 20 O zunanji politiki (g. dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Veseli Kurant. Pustni narodopisni prizori iz Prlekije. Besedilo sestavi Leopold Stanek. Izvajajo priški rojaki, sodelujeta harmonikar Ivo Podobnikar in klarinetist Franc Urbanc. Vodi Jože Zupan — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec igra Rad. ork.

Drugi programi

Sobota, 8. februarja. Belgrad: 22.50 Plesna glasba — Zagreb: 21.30 Tamburaški orkester — Praga: 18.20 Domače pesmi — Solija: 21 Lahka glasba — Beromünster: 21 Koračnice — Stockholm: 20.20 Kabaret — Italijanske postaje: 21.20 Operetna glasba — Sottens: 21.25 Plesna glasba, Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 0.30 Poročila v slovenščini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30 Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

Angleška podmornica »Triton«, o kateri je britanska admiraliteta z obžalovanjem sporočila, da jo je treba smatrati za izgubljeno. V morje so jo spustili leta 1937. Imela je šest cevi za spuščanje torpedov.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVIM SLUŽBI

Tri dni pozneje sem dobil sporočilo, da se s letalom vrača v Haag. Ko je stopil iz kabine, sem videl, da ima glavo na gosto ovito z obvezami. Bil je videti utrujen. Hitro sem ga vzel v voz, ki je čakal name.

Komaj sva sedla v voz, mi je že povedal, da je kupil petdeset letal. Pravil je:

»Na dan po najinem razgovoru so mi v hotelsko sobo prinesli vizitko gospoda, ki zastopa eno največjih bank v državi. Prosil sem ga, naj pride k meni. Niti namignil ni na mojega ministra, temveč je dejal samo, da je slišal, da bi jaz rad kupil vojna letala. Če sem pripravljen skleniti kupčijo, predlaga, da se o stvari pomeniva v njegovi pisarni.«

Moj agent je kupil petdeset državnih letal po 4000 funtov šterlingov kos. Ko so vprašali po prejemniku, je dal na izbiro neko državo v latinski Ameriki in Kitajsko. Prodajalec je rajši izbral Kitajsko.

»Zagotovil sem mu, da bodo listine, kar se tiče kitajske vlade, v vsakem pogledu v redu.«

Pokazal sem na obvezo okoli njegovega čela in vprašal:

»Kje ste pa to dobili?«

Zasmejal se je:

»Oh, samo poštna bula, ko sem lezel v to vražje letalo.«

Treba je bilo takoj poskrbeti vse potrebno, da bi letala pregledali in prevzeli. Odpotoval sem v Pariz ter si za to poiskal francoskega letalskega strokovnjaka in dva inženirja za pomočnika. Odleteli so v vzhodnoevropsko prestolnico ter se vrnili z ugodnim poročilom.

šilom. Naročil sem, naj letala razstavijo ter jih, kar se da naglo, spravijo v zaboje.

Ves svet je vpil zaradi neusmiljenega bombardiranja Madrida. Moja organizacija je delala čudeže, da bi pospešila prevoz petdesetih lovskih letal in bombnikov. Proti sredi oktobra so bila letala nalozena na neko norveško ladjo.

Ta trenutek sem iz Moskve dobil strogo zapoved, naj ne pustim, da bi ladja tovor razložila v Barceloni. Letala nikakor ne smejo iti čez Katalonijo, ki je imela lastno vlado in je bila v marsičem podobna samostojni državi. To katalonsko vlado so imeli v rokah revolucionarni pristalčinovskega prepričanja. Moskva jim ni zapuhal, čeprav so tedaj z obupnim pogumom držali enega najvažnejših delov vladne fronte proti divjim naskokom Francea.

Dobil sem zapoved, naj stroje pošljem v Alicante. To pristanišče so pa zapirale Francove ladje. Poveljnik parnika je krenil proti Alicantu, pa je moral spet obrniti, da je rešil ladjo in tovor. Hotel je zdaj v Barcelono, pa mu je to preprečil moj agent, ki je bil na krovu.

Moj ladijski letalski tovor se je vozil sem pa tja po Sredozemlju, Franco mu je branil v Alicante. Stalin mu je prepovedal v Barcelono. Medtem pa se je republikanska Španija obupno bila, imela pa je tako klavno malo letal. Nazadnje je dal moj agent na krovu navodilo, naj krene v Marseille.

Ta neverjetni potek stvari je bilo treba večji del pripisovati Stalinovemu trmastemu, a molčecemu poskusu, da bi dobil popolno nadzorstvo nad špansko vlado. Prave bitke so se odigrale za kulisami javnega bojnega prizorišča. Če naj bi Španija postala za Stalinu kmet v njegovem šahinjskem ozemlju, je moral potlatiti vsako nasprotstvo. Jedro tega nasprotja je bila Katalonija.

Stalin se je bil odločil, da bo z ljudmi in orožjem podpiral v Španiji samo take skupine, ki so bile brez pridržka pripravljene priznati njegovo vodstvo. Vsekakor je hotel preprečiti, da bi se Katalonci polastili naših letal. S tem bi bili utegnili vendar doseči vojaško zmago, dvigniti svoj ugled in s tem ojačiti svojo politično vlogo v republikanskih vrstah. Tiste dni ko je Stalin zadrževal vojaško pomoč od Barcelone, se je tudi zgodilo, da se je prvič z javno

besedo obrnil na Josėja Diaza, voditelja španske komunistične stranke. 16. oktobra je Stalin brzojavil Diazu:

»Delavci Sovjetske zveze izpolnjujejo samo svoje dolžnost, če dajejo revolucionarnim množicam Španije vso pomoč, kar je morejo. Boj v Španiji ni zasebna zadeva Špancev. To je skupna stvar vsega napredno mislečega človeštva.«

Ta izjava je seveda bila namenjena Kominterni in sovjetskim privrženecem po širnem svetu.

Norveški ladji se je končno le posrečilo, da se je izmuznila skozi Francovo zaporo ter razložila svoje stroje v Alicantu. Hkratu so prihajali drugi dovozi iz Sovjetske zveze, med njimi tanki in topovi. Vsa republikanska Španija je videla, da je nazadnje le prišla prijemljiva pomoč iz Rusije. Republikanci, socialisti, anarhisti in sindikalisti niso mogli niti drugemu kakor samo teorije in vzore. Komunisti pa so prinašali topove in letala, ki jih je bilo mogoče uporabljati proti Franco.

Ugled sovjetov je rasel. Vriskajoči komunisti so to izkoristili, kar so le mogli.

28. oktobra je Caballero kot vojni minister dal razglas španski republiki. Razglas je bil klic za zmago in je govoril:

»Ta trenutek imamo končno tudi mi v rokah strašno orožje. Imamo tanke in mogočno letalstvo.«

Caballero, ki je na široko odprl vrata Stalinovim slom, ni nič slutil, kakšna je v resnici tista sila, ki je prišla španski republiki na pomoč. Ni se zavedal, da bo ta pomoč peljala do njegovega lastnega padca.

Prizadevanje glede preskrbe vojnih potrebščin za Španijo je šlo z roko v roki s prizadevanjem, obsegajočim ves svet, da bi v Madridu spravljali vojsko. Vsi navdušeni so se priglašali prostovoljci z angleških otokov, iz Združenih držav, iz Kanade, iz latinske Amerike in Južne Afrike, iz Skandinavije, z Balkana in iz vse ostale Evrope, celo narodnosocialistične Nemčije in Italije, in Avstralije in s Filipinov. Priglašali so se, da bi se borili za republikansko stvar. Nastajala je slovita mednarodna brigada.